

YENİ MEDYADA OKURYAZAR OLMAK YA DA OLMAMAK

Kyra MENGEŞ

Haber: Khas lisans öğrencisi

İzleyicilerin mesaja daha kolay ulaşmasını sağlayıp mesajların daha iyi analiz edilmesine ve yorumlanmasına olanak sağlayan yeni medya okuryazarlığı bu toplumsal dönüşümde alternatif medyaya da kaynaklık etmektedir.

Kadir Has Üniversitesi ile Alternatif Bilişim Derneği'nin ortaklaşa düzenlediği II. Yeni Medya Kongresi 26-27 Şubat tarihleri arasında Kadir Has Kampüsü'nde yapıldı. Temanın "Yeni Medya Okuryazarlığı" olduğu kongrede birçok oturum ve atölye gerçekleştirildi.

Kongrenin bu seneki teması kullanıcılara bilgi ve beceri kazandırarak yeni medyayı etik temeller üzerine kuran yeni medya okuryazarlığıydı. Bilgi toplumundan ağ toplumuna geçtiğimiz günümüz dünyasında toplumsal anlamda hayatlarımızda yer edinmiş olan yeni medya kavramı okuryazarlığın yanında birçok soruyu da beraberinde getiriyor. Bu açıdan akademisyenlerin yanı sıra farklı sektörlerden pek çok kişinin de katıldığı kongrenin açılış konuşmalarını Kadir Has Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Sevdâ Alankuş ile Alternatif Bilişim Derneği Başkanı Ali Rıza Keleş yaptı. Prof. Alankuş konuşmasında yeni medyanın etkisinin her konuda küresel

İnternet üzerinde canlı yayın ile de takip edilebilen 2 günlük kongrede toplamda 51 sunum, 6 atölye çalışması yapıldı. 481 kişinin katıldığı kongre için açılmış olan #YeniMedya2015 etiketine 1.521 tweet atıldı.

Dijital Çağda Doğrulama atölyesinde Mehmet Atakan Foça yanlış bilginin ortalama 6 dakikada ortaya çıktığını söyleyerek “İnternetteki yanlışlara bu doğru değil diyoruz ama doğrusunu söyleyerek arşivleme de yapmıyoruz.” dedi.

71 yazara ait 51 bildiride yeni medya okuryazarlığı kapsamında LGBTİ bireylerin, kadınların, sivil toplum kuruluşlarının, siyasi partilerin, müzelerin, şehirlerin, gazetelerin yeni medya kullanımları tartışıldı.

İnternet Teknolojileri Derneği kurucusu Doç. Dr. Mustafa Akgül Türkiye’de inovasyona ciddi yatırımlar yapılmasına rağmen sıralamada 130 ülke arasında 120’nin üzerine çıkmadığımızı belirtti.

boyutlarda olduğunu ve gerek günlük hayatta gerek profesyonel hayatta yeni medya ile iç içe olduğumuzu aktardı. Keleş ise yeni medyada ifade özgürlüğü probleminde değinerek bu mecrada okur yazar olmanın önemini vurguladı.

Hem akademik hem aktivist dünyayı bir araya getiren kongrede dijital aktivizm, dijital gözetim, katılımcı yurttaşlık, yeni medya yayıncılığı gibi birçok farklı konuda oturumlar gerçekleştirilirken veri gazeteciliği, dijital çağda doğrulama ve yeni medya sanatları üzerine de atölyeler gerçekleştirildi.

Günümüzün başlıca iletişim kaynağı haline gelmiş olan yeni medya gerek yazılı gerek görsel boyutlarda yeni medya okuryazarlığını hayatımıza soktu. İzleyicilerin mesaja daha kolay ulaşmasını sağlayıp mesajların daha iyi analiz edilmesine ve yorumlanmasına olanak sağlayan yeni medya okuryazarlığı bu toplumsal dönüşümde alternatif medyaya da kaynaklık etmektedir. İnternet, cep telefonu gibi araçları içeren yeni medya, kullanımı açısından alternatif medyada önemli bir rol üstlenmektedir. Yeni iletişim teknolojileri gözetim, sansür gibi kötü özelliklere sahip olsa da sesini duyurmak isteyen bireyler tarafından politize edilmiş bir alan olma özelliğine de sahip. Yeni medyayı her ne kadar “doğuştan” demokratik bir alan olarak görsek de Yeni Medya Okuryazarlığı ve Katılımcı Yurttaşlık: Sorunlar, Paradigmalar, Uygulamalar sunumunda Burak Özçetin’in belirttiği gibi aslında yeni medyayı katılımcı ve demokratik yapan vatandaşların siyasi iradeleridir. Vatandaşlık pratiğinin de derinden değiştiği “bağlantılı” vatandaşlar ile birlikte alternatif mecralar kurulmaya başlanmıştır.

Yurttaşların herhangi bir kampanya, bir fikir, bir medya ürünü için çevrimiçi olarak finansal katkı sağladıkları bir finansman modeli olan kitlesel fonlama tekniği ile de kendisini geliştirebilen bu mecra farklı analiz katmanlarına sahip. Türkiye’de Kitlesel Fonlama Kampanyaları: Kültürel Bir İnceleme sunumunda Suncem Koçer kitlesel fonlamanın teknolojik bir süreci varken kültürel, sosyal, siyasal boyutları da olduğuna değinerek bu kampanyaların internete nasıl dolaşıma girdiğine ve hangi türdeki ürünlerin kitlesel fonlanmaya daha müsait olduğuna T24 kitlesel fonlama kampanyası üzerinden örnek verdi. Crowdsourcing’in Türkiye’deki uygulamasından bir örnek olan T24 Okur Fonu bu sayede binin üzerinde destekçi kazanmış, yüz bin liranın üzerinde de para toplamıştır. Projelerin hayata geçmelerine ve sürdürülebilir olmalarına olanak sağlayan kitlesel fonlama örnekleri tekelleşmeden

kurtulmak isteyen gazeteciler için alternatif bir alan oluşturmuş durumda.

Türkiye’de yaşanan siyasi gelişmeler, tekelleşen medya, yeni medyanın yükselişi alternatif medyayı alternatif olmaktan çok etik anlamda zorunlu olması gereken bir alan haline getirmiştir. Etkin şekilde kullandığımız sosyal ağlardan günümüze yayılmış olan katılımcı haber siteleri Castells’in de dediği gibi Enformasyon Çağı’nın bittiğini artık Ağ Toplumu’nun başladığını bize kanıtlar niteliktedir. Ancak içinde bulunduğumuz Ağ Toplumu birçok açıdan yeni medya okuryazarlığında eksiklikler yaşamaktadır. Dijital kapsama ve dijital etkinlik konularında yeterli olmayan toplum haberin 5N+1K’sını anlamlandırmayabilmektedir. Anımsalılık, etkileşim, çoklu medya, hipermetin gibi özelliklere sahip olması gereken alternatif alanlar bu konuda geçiş yapmaya çalışan konvansiyonel medyadan daha başarılı olabilmektedir. Teknolojik cihazlara olan erişimin kolaylaşması insanların istedikleri hedefler doğrultusunda farklı medya araçlarına alternatif bakış açıları katmalarına da olanak sağlamıştır. Kullanıcı türevli içerik bu noktada devreye girmiş ustream, vine, blog gibi alanlarda kolektif içerikler üretilmeye başlanmıştır.

Bütün bu noktalardan sonra artık hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olan yeni medya ile var olması gereken şey yeni medya okuryazarlığına eleştirel bir bakış getirebilmektir. Geleneksel mesajların yeniden anlamlandırılması sürecinde o alandan gelmekte olan ötekileştirilmiş bireylerin yeniden göz ardı edilmesi, sansüre uğraması yeni medya mecrasında da devam etmektedir. Buna önlem olarak yapılması gereken şey yeni medya okuryazarlığına sahip olmaktır. Yeni Medya Kongresi’nin ele aldığı oturumlar ve atölyeler sonrası yayınlanan sonuç bildirgesinde yeni medya okuryazarlığı “Yeni medya okuryazarlığı teknik ya da salt pedagojik bir mesele değildir. Daha ziyade aktif ve katılımcı yurttaşlık, demokratik ve çoğulcu bir toplumsal ve siyasal düzen ile önyargılar ve nefretten arındırılmış bir iletişim zemininin kurulmasını hedefleyen politik bir duruştur. Bu anlamda yeni medya okuryazarlığı çok farklı disiplinlerin, çok farklı kaygıların, bireylerin, kurum ve kuruluşların keşifim noktasında yer alan çok boyutlu ve çok ortaklı bir süreçtir.” şeklinde açıklanarak “Her türlü medya okuryazarlığına ilişkin veri oluşturmak üzere nicel ve nitel araştırmaların yapılmasını özendirme gereklidir, bu konuda araştırma desteklerini arttırmak üzere konuya tarafların ve ortakların katılımıyla bilim politikası geliştirilmelidir. Akademiklerin bilgi üretimindeki rolü bu bağlamda önemlidir.” denildi.